

El Bon Pastor

Revista per a preveres

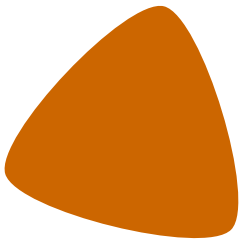
Núm. 106
Novembre de 2018
Any IX

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic	4
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	6
«Dos mil anys després tornen a ser màrtirs»	
NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA	
Presents com el llevat	8
Una qüestió transcendental: la santedat, és una meta o bé un camí?	
FRANCESC RIU I ROVIRA DE VILLAR	
Anunciar la Paraula	11
Caminant junts cap al Nadal acompanyats pels profetes	
JOSÉ-LUÍS ARIN ROIG	
Deixebles de l'Evangeli	13
L'admiració per Mn. Joan Busquets	
JOAN PLANELLAS I BARNOSELL	
Al servei de l'altar	15
Un nou Advent?	
JORDI FONT	
Rentar els peus	17
Per madurar la fe de la parròquia	
JOSEP MARIA VILASECA RIBALTA	
Reclinats sobre el pit del Senyor	19
Discerniment i acompanyament espiritual	
JOAN RODRÍGUEZ	
Un bisbe ens parla	21
El missatge del Sínode	
FRANCESC PARDO	
Hem vist, hem llegit	23
A Cabrera	
PERE OLIVA	

La periodista cultural Catherine Nixey, autora del llibre «La edad de la penumbra. Cómo el cristianismo destruyó el mundo clásico» (Taurus, 2018), ha qualificat de «fanàtic» el cristianisme dels segles IV-VI, el que va de Teodosi a Justinià, i l'ha qualificat de destructor de la filosofia grega. Segons això, el cristianisme hauria practicat un genocidi cultural de primera magnitud. Així ho emfasitza a «La Contra» de LA VANGUARDIA (29 d'octubre de 2018). ¿És certa aquesta greu acusació en base al que coneixem del món antic?

Nixey afirma que els cristians són responsables de la destrucció d'una gran quantitat de temples, en particular el de Serapis a Alexandria. El decret de l'emperador Teodosi sobre els temples pagans (394 dC) no va implicar necessàriament la seva destrucció. Un exemple, el tenim a Barcelona. En la nostra ciutat es conserva en bon estat, molt a prop de la Catedral, en el carrer Paradís, el temple d'August. No presenta rastres de cap destrucció. L'arqueologia pot evidenciar, a més, que sota l'església de Sant Just hi ha el basament de l'altre temple romà de la ciutat: aquest, com en el cas de la catedral de Tarragona, fou reconvertit o integrat en església cristiana tan sols en el segle VI, quan la religió greco-romana havia desaparegut. Per cert, ben a prop dels dos temples romans, a l'actual plaça de Sant Miquel, les antigues termes van ser convertides en monestir. Tot i això, no hi ha evidència arqueològica de cap destrucció dels temples barcelonins per part dels monjos de Sant Miquel.

De fet, segons l'investigador Peter Thonemann (Oxford), dels set-cents temples romans que hi havia a les Gàl·lies tan sols deu (!) van ser destruïts amb violència entre els segles IV i V, sense que se sàpiga de cert qui va ser l'autor d'aquestes destruccions. I comptant tot l'Imperi, Richard Bayliss, professor a la Universitat de Newcastle, fa pujar la xifra de temples destruïts a quaranta-tres. En els seus estudis, Bayliss demostra que els temples, abandonats, van ser reutilitzats i reconvertits en espais de reunió cívica, magatzems, cementiris, habitacles, muralles i tallers. No hi hagué, doncs, una destrucció massiva de temples ni una seva reconversió immediata i massiva en esglésies.

Una altra afirmació de Nixey es refereix a la destrucció de llibres. Segons ella, el cristianisme hauria destruït les obres gregues i romanes, eliminant així una part molt important del pensament filosòfic antic. M'agradaria contrastar aquesta posició, més aviat genèrica, amb una dada que aporta el professor Hans-Joseph Klauck (Chicago): la interacció constant entre cristianisme i cultura greco-romana, emergent a partir del segle IV, que comportà adaptacions, avaluacions crítiques i alhora antagonismes i oposició.

Però això no impedí que totes dues realitats es fecundessin mútuament. La cultura greco-romana va aportar, segons Klauck, «la llengua, la retòrica, la literatura, l'art, la filosofia, que esdevingueren components indispensables per a explicar el cristianisme». El cristianisme,

pel seu costat, es convertí en l'hereu de la cultura greco-romana, fins al punt que un vuitanta per cent (!) dels coneixements que posseïm de l'antiguitat greco-romana ens han arribat gràcies a les còpies realitzades en els escriptors monàstics, tan bizantins (grecs) com siríacs. A partir de les traduccions del grec al siríac foren traduïdes a l'àrab moltes obres d'Aristòtil, que influïren decisivament en Avicenna i Averrois. I des d'aquestes es feren les traduccions llatines d'Aristòtil, que influïren decisivament en Tomàs d'Aquino. Com diu Klauck, no sense un pèl d'ironia, «en darrer terme, el cristianisme va demostrar de ser un deixeble altament agraït» de la cultura greco-romana, en cap cas el seu destructor.

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

«Dos mil anys després tornen a ser màrtirs»

La periodista Pilar Rahola és una de les poques persones de Catalunya que té el coratge de posar el focus dels mitjans de comunicació en la situació actual dels cristians perseguits en diverses parts del món. Aquest coratge, en un moment que molts periodistes i opinadors miren molt de ser «políticament correctes» i no es manifesten mai en favor de l'Església Catòlica, va fer que el recentment traspassat Don Anastasio Gil, un home bo i també coratjós, li encarregués el pregó del Domund 2016 a la Basílica de la Sagrada Família de Barcelona.

El passat dia 2 de novembre Rahola escrivia a la seva columna de *La Vanguardia* un article sobre la paquistanesa Asia Bibí, absolta de la condemna a mort, en què acabava dient: «Pakistan és el quart país més perillós del món per als cristians, després de Corea del Nord, Somàlia i Afganistan. Hi ha més de mil cristians en processos judicials per la llei de blasfèmia, i Tehrik-e-Taliban, l'organització terrorista més activa, ha posat la diana en la comunitat cristiana, amb atemptats famosos com les dues bombes a l'església anglicana de Peshawar, on van morir 127 persones. L'assetjament social és constant, la persecució legal creix i la violència no s'atura. Els cristians van arribar a Pakistan, provinents de l'Índia, en els temps de sant Tomàs. Dos mil anys després, tornen a ser màrtirs».

En aquest mes d'octubre missioner, segons les dades que posseeix l'Agència *Fides*, l'òrgan d'informació de les Obres Missionals Pontifícies, en el període comprès entre l'any 2000 i el 2017 van ser assassinats violentament 447 missioners i missioneres: 5 Bisbes, 313 sacerdots, 3 diaques, 10 religiosos, 51 religioses, 16 seminaristes, 3 membres d'instituts de vida consagrada, 42 laics missioners. No obstant això, aquesta xifra és menor de la real perquè es refereix només als casos confirmats, dels quals s'ha tingut notícia. Als missioners caldria afegir-hi un nombre encara molt més gran de cristians que han mort a causa de la seva fe o per la defensa de la justícia en aquests països extremadament perillosos, als quals tornen a afegir-s'hi països d'Amèrica Llatina com Veneçuela o Nicaragua i la zona del conflicte de Síria on els màrtirs es compten per centenars.

La mateixa tarda del dia 2 de novembre, la premsa ens informava que uns terroristes yihadistes havien assassinat un grup de cristians coptes ortodoxos que viatjaven en autobús cap al monestir de Sant Samuel a la regió de Minya, a l'Egipte. El papa Francesc va recordar-los a l'*àngelus* del diumenge següent amb aquestes paraules «prego per les víctimes, peregrins assassinats pel senzill fet de ser cristians».

El mapa de la persecució als cristians és ample. A Mèxic els assassinats de preveres per part de les màfies del narcotràfic, que ja començaren fa 25 anys amb l'assassinat del cardenal Posadas de Guadalajara, s'han fet freqüents. La majoria d'aquests preveres s'havien enfron-

tat a les bandes del crim organitzat. També en països llatinoamericans, com Nicaragua o Veneçuela, la situació de l'Església i dels catòlics està en greu risc.

A la Xina, malgrat els acords entre el govern xinès i la Santa Seu encaminats a trobar camins per a la llibertat religiosa, en moltes províncies d'aquell immens país continuen detenint catòlics i exercint la repressió sobre la comunitat fidel al Papa i a l'Església.

La situació dels cristians en determinades regions de l'Índia s'ha fet insostenible per la violència desfermada contra ells. També en determinades regions de l'Àfrica el terrorisme islamista continua massacrant la població cristiana... La llista de la persecució pels diversos continents és extensa.

El dia 23 de novembre, la Basílica de la Sagrada Família de Barcelona s'il·luminarà de color vermell, el color que la litúrgia de l'Església reserva als màrtirs, per reivindicar el dret a la llibertat religiosa arreu del món i sensibilitzar la societat davant la persecució dels cristians. És una significativa acció que ha promogut *Ajuda a l'Església Necessitada* i que servirà de marc per presentar l'informe sobre la llibertat religiosa al món 2018.

NORBERT MIRACLE I FIGUEROLA

Prevere de l'arquebisbat de Tarragona

Rector de la parròquia del Vendrell

Una qüestió transcendental: la santedat, és una meta o bé un camí?

Em referiré a l'ús d'aquestes tres paraules —*santedat, meta, camí*— en l'Exhortació apostòlica *Gaudete et Exsultate*, que el papa Francesc va fer pública el dia 9 d'abril de l'any 2016. Sí, ja han passat uns quants mesos, però recentment m'he trobat amb persones que, després de llegir el text, han sentit la necessitat de manifestar la seva sorpresa: “No n'havia sentit parlar mai, d'això!” I també un dubte: “Ho he entès bé?”.

No fa gaire vaig tenir l'oportunitat d'exposar unes reflexions a partir d'aquest document pontifici. Vaig fer-ho en un 'matí de formació' amb preveres, en el País Basc. En observar la seva reacció en el debat, vaig ser jo, el qui va quedar sorprès. Molts no s'havien adonat de la 'transcendència' del missatge que ens ha transmès el papa Francesc en la seva Exhortació sobre la *santedat*. No s'havien aturat a pensar-hi.

A hores d'ara he de donar per suposat que tots hem llegit amb cura aquest document, el contingut del qual encaixa perfectament en el 'programa pastoral' exposat pel papa Francesc en la seva primera Exhortació apostòlica: la *Evangelii Gaudium* (2013). No cal dir que el document final del *Sínode dels Joves* també s'hi refereix sovint (27 d'octubre de 2018).

He cregut que una breu reflexió sobre aquestes tres paraules —*santedat, meta, camí*— encara avui pot ser d'interès. Parlem-ne.

Sovint les paraules que emprem en les nostres converses tenen connotacions que suposen distintes maneres de pensar: una mateixa paraula pot tenir significats diferents. És el que succeeix amb la paraula *SANTEDAT*. Vegem-ho.

■ La *SANTEDAT* concebuda com una *META*

La *SANTEDAT* és concebuda com una *META* si consisteix en quelcom que una persona cerca o persegueix amb afany i molt d'esforç, i que, finalment, podrà aconseguir... o potser mai no la tindrà al seu abast.

És a dir, si en un moment determinat aquesta persona aconsegueix plenament la *SANTEDAT*, aleshores —i tan sols aleshores— podem afirmar que *ÉS SANTA*. Abans d'arribar a la meta perseguida, **aquesta persona podrà desitjar la *santedat* o anhelar-la amb afany, però no la posseirà**; només podrà ser una '*aspirant a la santedat*', perquè encara no haurà arribat a la *META* de la *SANTEDAT*, que, en aquest cas, comportaria una fidelitat radical i inqüestionable a l'Evangelí de Jesús.

Ens cal reconèixer que, molt sovint, nosaltres hem considerat la *SANTEDAT* com una *META*, i potser com una meta inabastable. **De fet, solem referir-nos als *SANTS* en parlar de les persones que, n'estem segurs, han aconseguit aquesta *META* i l'Església ho ha reconegut públicament.**

■ La **SANTEDAT** concebuda com un **CAMÍ**

La **SANTEDAT** també pot ser concebuda com un **CAMÍ** que una persona segueix al llarg d'un període de la seva vida amb la voluntat d'esdevenir cada dia més fidel a l'Evangeli, encara que sovint es desviï d'aquest *camí* i se senti obligada a retornar-hi; és a dir, **el fet de seguir aquest *camí* de manera gradual i continua, malgrat les caigudes, fa que l'Evangeli vagi determinant la seva manera de viure i de comportar-se.**

Segons aquesta manera de concebre la **SANTEDAT**, podem afirmar que **ÉS SANTA tota persona que segueix aquest *camí* d'apropament gradual**, encara que lent i amb alts i baixos, a l'ideal de l'Evangeli de Jesús, sigui quin sigui el lloc del *camí* on es trobi, és a dir, molt lluny o molt a prop del final de la seva vida.

LA QÜESTIÓ TRASCENDENTAL ÉS AQUESTA

En l'Exhortació apostòlica, quan el papa Francesc es refereix a la crida de tothom a la **SANTEDAT**, en quin tipus de santedat està pensant? En la **santedat** que és una **meta** llunyana a la qual tots hem de tendir, encara que potser mai no l'aconseguirem? O bé en el **camí de santedat** que podem iniciar en qualsevol moment de la nostra vida, i que cadascú podrà seguir amb un ritme adaptat a les seves possibilitats?

Aquesta mateixa qüestió, la podem plantejar d'una altra manera. Quan Francesc parla del **camí de santedat**, es refereix al '**camí que condueix a la santedat (meta)**', sense cap garantia que tots podrem aconseguir-la? O bé està pensant en el '**camí DE santedat**' que tots podem emprendre en qualsevol moment de la nostra vida i que, si volem, mai no haurem d'abandonar?

Respostes a aquestes preguntes, les trobem a manta tot al llarg de l'Exhortació del papa Francesc, des de bon començament. Heus aquí alguns exemples:

— «**Deixa que la gràcia del Baptisme fructifiqui en un *camí de santedat***. Deixa que, en la teva vida, tot estigui obert a Déu; per això, opta per Ell en tota situació, una vegada i una altra. No et desanimis, [...] **la santedat és el fruit de l'Esperit Sant en la teva vida**» (GE 15).

— «Així, amb l'impuls de la gràcia de Déu, **amb gestos senzills anem conformant la santedat a la qual Déu ens ha cridat**» (GE 18).

— «**Cap cristià no pot pensar en la seva missió a la terra sense concebre-la com un *camí de santedat***, perquè "aquesta és la voluntat de Déu: la vostra santificació" (1Ts 4, 3). **Cada sant és una missió**, un projecte del Pare per reflectir i encarnar, en un moment determinat de la història, un aspecte concret de l'Evangeli» (GE 19).

— «**El pla de Déu Pare és Crist, i nosaltres en Ell**. En darrer terme, és Crist el qui estima a través nostre, perquè **la santedat no és res més que la caritat viscuda plenament**. Per tant, **la santedat es mesura per l'estatura que Crist aconsegueixi en nosaltres, pel grau en què modelem la nostra vida segons la seva, amb la força de l'Esperit Sant**» (GE 21).

— «**Per descobrir el missatge que el Senyor ens adreça per mitjà dels seus *sants*, no ens hem de fixar en els detalls de *la seva vida*, perquè fàcilment hi observarem caigudes i errors. No tot el que un sant ens diu és fidel a l'Evangelí, no tot el que fa és autèntic i perfecte. El que hem d'observar és el conjunt de *la seva vida*, tot un procés de *creixement en santedat*» (GE 22).**

Si això és així, és prou evident que tots hem estat cridats a emprendre el ***camí de la santedat*** i a romandre-hi tota la vida, malgrat les nostres debilitats i les nostres caigudes. **Mentre ens mantinguem fressant aquest *camí*, sempre serem *sants* als ulls de Déu**, encara que mai ningú no ens vulgui fer passar pel 'tràmit' de la canonització.

FRANCESC RIU I ROVIRA DE VILLAR

Prevere salesià

Caminant junts cap al Nadal acompanyats pels profetes

El camí litúrgic de l'Advent "C" que ens prepara pel Nadal ens ve marcat per quatre oracles profètics que ens han de guiar com a referències de gran actualitat.

El 1r. diumenge d'Advent el Senyor ens parla mitjançant Jeremies (Jr 33,14-16), el profeta amb més anys de ministeri, testimoni directe d'un dels períodes més turbulents de la història de l'Orient Mitjà antic.

Als cap. 32-33 hi ha una col·lecció d'oracles de salvació, on l'exili a Babilònia és vist no tant com execució d'un càstig diví sinó com un grandíols pla de la misericòrdia de Déu.

És un discurs obert a l'esperança amb un vocabulari plenament apropiat: reedificar, canviar la sort, renovar la vida del poble...: veritables sinònims de l'autèntica esperança.

La base de tot aquest canvi de perspectiva és l'amor incondicional del Senyor vers el seu Poble que es tradueix en lleialtat al llarg del temps i esdevé favor/gràcia en els moments precisos.

La intervenció del Senyor ve justificada perquè es tracta de les "seves" ovelles i el "seu" ramat, del qual Ell no pot desentendre's malgrat les infidelitats dels "mals pastors".

També avui som convidats a l'esperança amb crida lligada a la nostra experiència de fe en la lleialtat del Senyor que no es desentén de les seves ovelles i el seu ramat, malgrat les infidelitats dels mals pastors.

El 2n. diumenge el missatge ens ve del llibre del profeta Baruc (nom del secretari de Jeremies, però d'època hel·lenística que reflecteix la problemàtica del judaisme del s II a C.)

La 3a secció del llibre (4,5-5,9) transmet un oracle de restauració i salvació.

Jerusalem, Ciutat Santa, símbol de tot el Poble de Déu, és invitada a treure's els vestits de pena i aflicció canviant d'actitud, i a posar-se al front per diadema la glòria de l'Etern.

El canvi d'actitud arrela en la intervenció salvadora de Déu: El Senyor farà que sota el cel es vegi pertot arreu la teva resplendor. Els teus fills de llevant i de ponent, quan van sortir caminaven escortats d'enemics: ara Deu te'ls retorna portats gloriosament com en un tron reial.

Però abans cal eliminar els obstacles! Per això Déu ordena que s'abaixin els turons i les muntanyes: els excessos d'orgull, prepotència i materialisme; i a la vegada que s'omplin les fondalades: els dèficits de justícia i d'obediència lleial a Déu.

Lavors Jerusalem tindrà identitat nova amb un "nom" nou que és síntesi de valors: "Pau en la Justícia i Glòria en la Pietat". Els seus habitants seran constructors d'autèntica pau mit-

jançant la justícia que és la realització efectiva dels dissenys de Déu; i portadors-testimonis de la glòria que és la presència de Deu en la pietat d'una veritable espiritualitat bíblica.

El 3r. diumenge escoltem el missatge del profeta Sofonies, promotor de la gran reforma social, política i religiosa encapçalada pel pietós rei Josies. El llibre de So presenta la situació prèvia a la reforma de Josies, quan Judà viu sotmès des de fa més d'un segle als assiris amb submissió política i conseqüent invasió de costums estrangers.

La secció So 3,14-18 presenta un oracle de salvació a favor de la ciutat de Sió en què el Senyor li parla amb paraules afectuoses (semblants a les d'Os 2).

Malgrat totes les seves infidelitats, el Poble de Déu rep aquest oracle de salvació: El Senyor, el teu Déu, el tens a dintre com a Salvador poderós; et renova el seu amor.

També avui l'Església, nou Poble de Déu com a fills d'Abraham, necessita escoltar aquest missatge del seu Senyor al qual el tenim a dintre com a Salvador poderós malgrat que de vegades no ens hi mostrem prou conscients de la presència del Déu transcendent en nosaltres; i que, per la seva gran misericòrdia, ens renova el seu amor.

El 4rt. diumenge d'Advent el Senyor ens parla amb missatge ja plenament nadalenc mitjançant el profeta Miquees.

El missatge central del llibre de Miquees és el de la Salvació: destacant, però, que no és immediata sinó per al futur: els tindrà abandonats fins que la mare haurà tingut un fill.

També avui sovint ens preguntem: per què triga en arribar la tantes vegades promesa salvació de Déu? Per què ara se'ns donen a tastar només mostres parcials de l'acció salvadora de Déu?

Perquè l'acollida de la Salvació requereix que abans ens purifiquem.

Com i de què? Recuperant l'estil dels orígens llunyans de la dinastia davídica, humils i regits per la llei divina de preferència pel més dèbil com David, el més petit dels fills de Jessè (2Sa 16,11).

El retard en poder gaudir plenament de la Salvació mostra com l'amor de Déu, amb el temps d'espera, ens dona noves oportunitats per acollir com cal la seva Salvació.

La salvació vindrà de la petita Bet-Lèhem: més encara que de precisió geogràfica sobre "on?" naixerà el futur Messies, és un oracle teològic que anuncia l'estil humil i senzill del Messies que no aconseguirà la victòria amb l'espasa ni amb el poder humà sinó que Ell serà la pau.

La vivència autèntica del Nadal exigeix un estil veritablement humil amb experiència real de preferència pels més dèbils de la nostra societat.

JOSÉ LUÍS ARIN ROIG

Prevere del bisbat de Tortosa

Vicari General

L'admiració per Mn. Joan Busquets

El 13 de novembre ens assabentàvem del traspàs de mossèn Joan Busquets i Dalmau (1934-2018), després d'una llarga malaltia. Val a dir que mossèn Joan ha estat un dels millors mestres que els de la meua generació hem tingut al llarg dels nostres anys joves, així com també -més tard- de servei a l'Església. Home d'una atenta sensibilitat sapiential, home amb una gran capacitat de discerniment, ens va fer estimar i ens va educar per a una adequada recepció dels ensenyaments del Concili Vaticà II, i sempre en diàleg amb la cultura del nostre temps. De vocació tardana, com ell afirmava, havia aconseguit el doctorat en història i la llicenciatura en teologia, en diverses universitats eclesiàstiques i civils.

El mestratge pastoral de Mossèn Joan el mostrà per mitjà dels diversos càrrecs diocesans i interdiocesans exercits sempre amb exigència i abnegació. Els càrrecs i missions més importants, com el de Vicari general de Pastoral (1977-1982), o el de ser el redactor de la quarta ponència del Concili Provincial Tarraconense (1995). I els càrrecs més humils, com els de vicari de diverses parròquies i, en els últims anys, adscrit a Jafre i a altres pobles veïns. Però passant per la Llar Infantil i l'Acció Catòlica, la Delegació de Catequesi, de Pastoral Familiar i d'Ecumenisme, el Full Parroquial i la Formació Permanent del Laïcat. Cal recordar especialment de la seva època de Vicari General les Jornades de Pastoral tingudes a Banyoles (1980), en el marc del pontificat del bisbe Jaume Camprodon, amb qui li unia una profunda amistat.

Però vull fer present d'una manera especial el seu mestratge en el Seminari de Girona durant llargs anys (1969-1977 i 1986-1996), en l'aleshores Col·legi Universitari de Girona - futura Universitat-, en el Seminari Major Interdiocesà de Barcelona que inaugurarà (1988-1999), a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Girona i a la Facultat de Teologia de Catalunya, de la que en fou professor d'Història de l'Església des del 1987 i degà durant sis anys (1994-2000). Amb un tracte afable i proper, però, al mateix temps, amb un posat austere, seriós, profund, i a voltes no exempt d'un cert neguit, als de la nostra generació sempre ens admirava de mossèn Joan la seva capacitat de donar-nos de forma precisa, mesurada i sintètica l'essencial de les diverses qüestions plantejades, ja fossin sobre temes vocacionals, pastorals, o merament docents, aspecte que facilitava moltíssim tant el nostre aprenentatge, com la capacitat de discerniment personal que portaven en si mateixes les seves reflexions. La seva vida era senzilla, austera i profundament evangèlica. En aquest punt predicava amb el propi exemple. Fins i tot, en la darrera etapa de la seva vida, concretament el novembre del 2006, havia fet el seu compromís amb la comunitat dels capellans del Pradó

que, com afirmava el seu fundador Antoine Chévrier, tenen per objectiu esdevenir «apòstols pobres per a poder evangelitzar els pobres».

Pel que fa estrictament a la seva docència, els qui hem tingut la sort de tenir-lo com a professor sabem perfectament que aquesta no implicava una mera presentació de dades i de fets històrics. Per contra, les seves sessions d'estudi se centraven principalment en els conceptes, les idees i les causes, cosa que, rellegint els seus mateixos escrits històrics esdevenen globalment una veritable lectura teològica de la història.

A banda de moltíssims escrits a diaris i revistes sobre temes de fe, d'Església, i de cultura en general, molts d'ells recollits en un volum editat el 1985, el camp d'investigació de mossèn Busquets ha estat principalment la història, centrant-se principalment en Martí Luter i la reforma protestant, del que n'era un veritable especialista, i amb diverses obres reeditades i traduïdes. La més important, *Martí Luter. Valoració actual de la Reforma*, que obtingué el premi Carles Rahola (1983). D'altra banda, té estudis aprofundits sobre el papa Joan XXIII i el papa Pau VI, els papes del Concili. Finalment, havia treballat moltíssim la història de Catalunya, sobretot a l'època barroca. D'aquí la seva tesi doctoral sobre *La crònica de Jeroni del Real (1626-83), un relat d'aquesta època vist des de Girona*. És de lamentar que no pogués acabar una obra, treballada llargament pel que fa a la documentació recollida, sobre la correspondència del nunci Candiotti a l'època de la Guerra dels Segadors. Cal recordar que fins el 2005 fou el President de la Societat d'Estudis d'Història Eclesiàstica Moderna i Contemporània de Catalunya i que molts dels seus articles a diaris se centraven en el tema de l'Església a casa nostra. Uns articles que traspuaven afecte i estimació tant per l'Església com per Catalunya. Finalment, i en un altre ordre de coses, no puc deixar d'esmentar un llibre preciós. El seu títol és *La vocació, seguiment i servei* (1996). Es tracta d'una obra que amb una pedagogia inusual i amb uns sòlids fonaments bíblics, exposa sintèticament i magistralment el que és la vocació cristiana, sense obviar les vocacions específiques, com la religiosa, missionera o al ministeri ordenat.

I acabo. Quan el Poble de Déu que és l'Església, exercint la seva maternitat espiritual, entrega a cada generació «tot allò que ella és, tot allò que ella creu» -com afirma el Vaticà II (DV 8).- , presenta aquell «dipòsit vivent» que esdevé principi constant de vida i de renovació i que, com diu sant Ireneu, és un dipòsit que mai no envelleix, sinó que, sota l'acció de l'Esperit, renova sens parar la joventut del cos eclesial. Crec humilment que aquesta és la tasca a la qual mossèn Joan hi ha dedicat tota la seva vida. Moltíssimes gràcies, mossèn Joan. I units per sempre en «la comunió dels sants».

JOAN PLANELLAS BARNOSELL

Prevere del bisbat de Girona

Degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

Un nou Advent?

Quan arribem a les portes d'un nou Any Litúrgic i amb un nou Advent que l'obre, ens pot venir la sensació de pensar: quin nou advent?, quina novetat hi ha en la repetició, any rere any, del mateix temps litúrgic?

Es veritat que l'Advent, el Nadal... i tots els temps litúrgics formen un cicle o un cercle que connota una certa repetició. I així diem el cercle de l'Any Litúrgic, tal com el descrivien els mateixos sacramentaris medievals, com el Sacramentari Gelasià del s. VII-VIII: *anni circuli*. Ara, potser no recordem que es tracta d'un cercle obert. És a dir no és un cercle tancat sobre ell mateix. És Dom Odo Casel, monjo benedictí de l'Abadia de Maria Laach, qui escriu en el seu llibre "Misterio del culto cristiano" aquesta suggeridora imatge de l'Any Litúrgic com cercle obert o espiral. Escriu Casel: *De la mateixa manera que els camins de muntanya van pujant a poc a poc amb una pujada lenta, així mateix nosaltres hem de recórrer el mateix camí una i altra vegada pels camins que van pujant fins arribar al cim, que és el Crist mateix, la nostra fi. (...) Així l'Any Litúrgic sumant un cercle a un altre cercle es com si fos una espiral.*

Aquesta idea de Casel, de no quedar-nos tancats en el temps sinó de restar oberts a una certa novetat del temps que es repeteix cada any, no és nova. Sant Bernat de Claravall, per explicar la novetat de cada Advent, diu en el Sermó 5 *in Adventu Domini* –i que llegim a la lectura patrística del Ofici de Lectures del dimecres de la I setmana de l'Advent- (...) *conexim tres vingudes del Senyor. A més de la primera i l'última, hi ha la vinguda intermèdia. (...) La vinguda intermèdia és oculta; només hi veuen el Senyor els elegits: el veuen dintre seu, i les seves ànimes se salven.*

Més tard sant Carles Borromeu, ens recordarà el mateix amb altres paraules –i que també llegim a l'Ofici de Lectura, aquesta vegada del dilluns de la I setmana d'Advent- (...) *com Crist, fet carn, va venir al món, està també disposat a venir-nos de nou a qualsevol hora i moment per habitar espiritualment en les nostres ànimes amb abundor de gràcies, si nosaltres traïem tots els obstacles de part nostra* ("De les cartes pastorals").

Així davant del motiu anual de l'Advent de recordar una doble vinguda: una que recorda el *adventus secundum carnem* –i que el Prefaci I d'Advent canta dient (...) *que vingué humil, i fet semblant als homes, dugué a terme el pla aliança de redempció preparat en l'antiga aliança* (...)-; una altra vinguda escatològica o futura i que s'anomena *adventus in secundum cum venire in maiestatae suae* –i que el mateix prefaci I d'Advent també canta quan diu: (...) *i quan vindrà per segona vegada, en glòria i majestat, ell mateix ens donarà els béns que ara esperem, tot vetllant, confiats en la seva promesa.*

El Prefaci III d'Advent –i que sembla que alguns dels seus termes estan inspirats en sant Bernat i sant Carles Borromeu- descriu aquesta vinguda actual o intermèdia quan canta: (...) *el mateix Crist que vindrà ple de gloria, ve ara al nostre encontre en cada home i en cada esdeveniment, perquè l'acollim amb fe i donem testimoni amb amor de l'esperança benaurada del seu Regne (...).*

Aquí rau la novetat de cada nou Advent, ja que recorda també la novetat de cada Any Litúrgic, i en el fons la novetat de la mateixa vida, que malgrat sembla que no hi ha gaire bé res de nou, la Litúrgia ens ajuda a treure punta del temps, escrivint-ne com hem d'acollir el *kai-rós* que es fa present només en el *cronos*. És a dir, només en el temps quantitatiu –que a vegades sembla que sigui l'únic i molt repetitiu- es dona el temps qualitatiu que és el que Déu sempre ens ofereix i porta una certa novetat. La vida litúrgica és precisament construïda sobre aquesta acceptació “qualitativa” del temps –que alguns autors anomenen “l'ecologia del temps”. Això ens dona més personalitat davant la vida i més coherència cristiana, per ser més objectius i no quedar-nos enredats en els problemes subjectius. També en aquest Advent que tenim a les portes.

JORDI FONT I PLANA

Prevere del bisbat de Girona

Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

Per madurar la fe de la parròquia

En els últims anys, animats per la invitació del Papa Francesc a renovar l'Església i les nostres parròquies, anem buscant nous camins per tal d'arribar a ser una parròquia que cada vegada més s'assembli a la primera comunitat cristiana.

Diversos autors han anat individuant les cinc característiques de la comunitat, cinc essencials o si voleu les cinc vitamines. Són aquelles realitats que ens permeten saber allò que ens cal per ser autèntics seguidors de Jesús, per descobrir allò que ens falta i per tenir uns objectius clars que permeten madurar la fe tant a nivell personal com a nivell de comunitat parroquial.

La 1a vitamina és la Pregària i l'Adoració. La comunitat orant, a l'entorn de la Paraula, que adora i lloa el Senyor present en l'Eucaristia i viu una forta experiència de l'Esperit Sant. Aquesta primera dimensió és bàsica per posar tota la confiança en Déu i no estar pendent dels èxits i dels resultats, és un abandó a les inspiracions de l'Esperit, que sempre és present i ho renova tot. Una comunitat orant fa possible moltes activitats pastorals.

La 2a vitamina és la Vida Fraterna, fer comunitat. El moment més important és l'Eucaristia del diumenge que aplega tota la comunitat, fidels i membres de tots els grups, units en una mateixa celebració per escoltar la Paraula i alimentar-se del Cos de Crist. Amb un desig clar de sentir-se família en comunió, que s'estima, que es preocupa pels altres, que viu una fe compartida. Una família amb molts dons, carismes i serveis diferents, moltes persones unides per la mateixa fe i per una pertinença a la parròquia. Fer comunitat és un gran repte per madurar, perquè cal superar la fe individual i aïllada.

La 3a vitamina és el servei. A imitació de Crist, el bon samarità, el que va rentar els peus, el que va donar la vida a la creu, el cristià també serveix. En la comunitat parroquial cada creient pot trobar el seu servei, tenint present la crida que sent de Déu a servir, la capacitat i qualitat per exercir aquell servei i la bona sintonia amb els altres servidors. Una comunitat és madura quan és samaritana, quan posa en pràctica les obres de misericòrdia, quan és capaç de posar-se al costat dels últims i quan sap abraçar aquell que no és estimat.

La 4a vitamina és la formació basada en la Paraula de Déu i els ensenyaments de l'Església. Una familiaritat amb la Bíblia, coneguda, pregada i viscuda. I un coneixement bàsic del que ens diu el nostre Magisteri, especialment en temes d'actualitat i que afecten el dia a dia de les nostres vides. Una formació que mira el món i la societat actual, on Déu avui s'encarna a través nostre. Els petits grups parroquials de reflexió són una eina senzilla per arribar a molt creients i cuidar la formació, la pregària i la vida fraterna.

La 5a i última vitamina és de les més difícils, és l'anunci, l'evangelització, la comunicació de la fe als altres. No tant entre nosaltres, sinó sobretot a aquells que desconeixen l'alegria de l'Evangeli. Aquell que ha estat tocat en el cor pel Senyor, és el qui comunica la seva experiència i esdevé evangelitzador. Alpha és l'eina evangelitzadora que en la nostra parròquia i diòcesi fem servir més actualment. Somiem una comunitat de deixebles que alhora són missioners, i fan arribar la Bona Nova a ambients diversos i variats de la societat, imaginant nous camins per la transmissió de la fe, usant dels mitjans actuals i alhora treballant molt el tu a tu.

Les 5 vitamines renoven una parròquia i permeten madurar contínuament si es fa el ferm propòsit de viure-les totes, cadascú i en comunitat.

JOSEP MARIA VILASECA RIBALTA

Prevere del bisbat de Solsona

Vicari General

Discerniment i acompanyament espiritual

La Conferència Episcopal Tarraconense ha organitzat un **Curs de Discerniment i Acompanyament Espiritual per a Preveres**, atenent el que diu la *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* (2017): «L'atenció pastoral dels fidels exigeix que el prevere tingui una sòlida formació i una maduresa interior, ja que no pot limitar-se a mostrar una "simple aparença d'hàbits virtuosos", una obediència merament exterior i formal a principis abstractes, sinó que és cridat a actuar amb una gran llibertat interior. S'espera d'ell que interioritzi, dia rere dia, l'esperit evangèlic, per mitjà d'una continua i personal relació d'amistat amb Crist, fins a arribar a compartir els seus sentiments i imitar el seu comportament» (*Ratio...* El do de la vocació presbiteral, 41).

Els Bisbes amb Seu a Catalunya han confiat l'organització i realització d'aquest Curs a l'**Escuela de Formadores de Salamanca**, Centro de Espiritualidad de San Ignacio de la Compañia de Jesús, vinculat a la Pontifícia Universitat de Comillas a Madrid. L'Escola de Formadors de Salamanca és una realitat molt interessant, acreditada i eficaç. Ofereix un Màster en discerniment vocacional, adreçat a preveres, religiosos i religioses i a laics compromesos, atorgat per la Universitat de Comillas amb una durada de tres anys, a raó de sis setmanes d'estiu cada any.

A l'Arxidiòcesi de Barcelona el Pla Pastoral **Sortim!** (2018) dedica el cinquè apartat d'Orientacions i Propostes al tema del discerniment, i el senyor Cardenal Joan Josep Omella, a més d'invitar els preveres a participar de l'esmentat curs, l'ha ofert també als seminaristes d'Etapas Pastoral. El mateix ha fet el Bisbe de Sant Feliu de Llobregat, Mons. Agustí Cortés.

El passat 8 d'octubre van començar les classes amb 24 alumnes inscrits, preveres de quasi totes les diòcesis de Catalunya, i seminaristes d'Etapas Pastoral de Barcelona i Sant Feliu de Llobregat. S'ha previst que tingui una durada de dotze setmanes intensives, de dilluns a dijous, vuit hores diàries, distribuïdes en dos anys, i es realitza al Seminari Conciliar de Barcelona. Consta de dues parts: teòrica i pràctica, semblant al Màster de l'Escola de Salamanca. Ja s'han complert les dues primeres setmanes del primer any (8-11 i 15-18 d'octubre) i estan programades les altres quatre (4-7 i 11-14 de febrer; i 6-9 i 13-17 de maig de 2019). Pel segon any encara no s'ha determinat el programa. La proposta formativa és molt interessant, encara que la modalitat intensiva comporta una notable càrrega lectiva. Al llarg de les diverses matèries es va tocant el tema de l'acompanyament des de les seves múltiples vessants: espiritual, teològica, filosòfica, psicològica, sociològica, cultural i humana. Durant les dues setmanes que ja s'han tingut, s'han explicat quatre assignatures: "Antropología de

la Vocación cristiana”, impartida pel P. Bernardino Hospital OFM; “La entrevista” pel P. Adrián López SJ, director de la Escuela de Formadores de Salamanca, i del nostre Curs; “Dificultades psicológicas” pel Sr. Alfonso Salgado, degà de la Facultat de Psicologia de la Universidad Pontificia de Salamanca; i “Grupo humano y comunidad”, per la Gna. Soledad Marcos STJ.

La primera assignatura ha estat com la base teòrica sobre la qual es construirà tot l'edifici del curs. Amb un enfocament molt filosòfic i psicològic, el P. Bernardino ens ha presentat les diverses dimensions de la persona humana i el mode com s'obren a la gràcia. La segona assignatura ha estat molt interessant, ja que ha tractat molts aspectes pràctics de l'entrevista; el P. Adrián ens ha donat molts consells útils. En la tercera, també molt interessant, el professor Alfonso Salgado ens ha donat una visió dels diversos tipus de malalties mentals, i com detectar-les. Finalment, la germana Soledad Marcos ens ha introduït en els conceptes bàsics de la dinàmica de grups, un coneixement molt útil, ja que moltes vegades no acompanyem només persones sinó també grups.

Per informacions i inscripcions cal posar-se en contacte amb el propi bisbe o amb el delegat diocesà del Clergat de cada diòcesi. Malgrat que un Curs tan llarg podria semblar que traigués massa temps a la pastoral, es tracta d'una inversió molt útil i amb futur per atendre les persones amb molt més coneixement i qualitat, en la línia de renovació pastoral que és la que ens està indicant l'Església. Sense anar més lluny, el document final del recent Sínode dels Bisbes, recentment clausurat, dedica un capítol sencer a “l'art de discernir”, i un altre a l'acompanyament. Sembla cada vegada més clar que aquests dos elements estan presents a l'horitzó eclesial com elements de renovació i de nova vitalitat per a l'Església. Amb ells, discerniment i acompanyament, podrem aplicar-nos amb fonament i solvència a la nostra activitat pastoral quotidiana.

JOAN RODRÍGUEZ

Prevere de l'arquebisbat de Barcelona

Director espiritual del Seminari Conciliar

El missatge del Sínode

El Sínode de bisbes sobre la fe, els joves i el discerniment vocacional, ha elaborat un document de 167 punts que recull el treball preparatori de dos anys d'escolta dels pastors, dels mateixos joves, dels experts, religiosos, laics, educadors i de les reflexions, aportacions i discerniment dels pares sinodals. Concretament hi ha unitat i continuïtat entre el document de treball utilitzat com a pauta i el document final, aprovat pels dos terços dels participants i entregat al Papa, que ha autoritzat la seva publicació. També es senyala que d'alguna manera el procés sinodal continua perquè el document és un mapa per guiar els propers passos que cal fer.

El fil conductor

La narració dels deixebles d'Emaús (Lc 24, 13-35) ha estat el fil conductor per entendre la missió de l'Església en relació amb les joves generacions. Jesús camina amb els deixebles i els escolta, després els ajuda a discernir els fets amb la seva paraula i a la llum de les escriptures; el reconeixen en la fracció del pa, i tot seguit retornen ràpidament a trobar els seus companys.

Eixos vertebradors o parts del document

“Es posà a caminar amb ells”, “se’ls obriren els ulls”, “es varen aixecar de taula i se’n tornaren”. Són els tres grans moments de la narració i les tres parts del document conclusiu.

“Es posà a caminar amb ells”

Tota l'Església ha d'estar amb una actitud d'escolta, tal com ho ha estat el Sínode. Cal una escolta dels joves amarada d'empatia, feta amb humilitat, paciència, llibertat i disponibilitat que permeti dialogar amb ells, perquè siguin escoltats, reconeguts, acompanyats eclesialment i socialment. Per això cal que els pastors escoltin i cal preparar homes i dones per acompanyar els joves.

El document recull les fortaleeses, els desafiaments i vulnerabilitats que viuen els joves en les diverses cultures.

“Se’ls obriren els ulls”

Afirmació central: Déu parla a l'Església i al món per mitjà dels joves, que són “un lloc teològic”. Es presenta que Jesús jove entre els joves ha de ser l'exemple.

Esdevenir adult és el camí que han de fresar els joves i aquí és significativa la reflexió sobre la llibertat ferida i redimida, sobre la pròpia missió, l'autoritat, la família, la fe. És en aquesta part que s'hi troba el capítol sobre el misteri de la vocació o vocacions com a gràcia i llibertat.

“Se’n tornaren sense tardança”

Invitació a una conversió espiritual, pastoral i missionera caminant amb els joves, assumint el desafiament digital, reconeixent i valorant la dona, tenint present la dimensió de la sexualitat i l’afectivitat. L’acompanyament vocacional i la crida a la santedat, remarcant el testimoni de santedat de molts joves en el món d’avui, clou el document.

+ FRANCESC PARDO

Bisbe de Girona i president del Secretariat Interdiocesà de Joventut (SIJ)

A Cabrera

V Va arribar a les meves mans, un d'aquests dies d'inici de tardor. Un llibret, un recull de pregàries amb una ubicació ben concreta ***Des del Santuari de la Mare de Déu de Cabrera (Collsacabra, Osona)***. Simplement, un conjunt de textos que ajuden a esponjar el cor; que posen la vida i l'íntim de cadascú en referència a l'autor de tota existència; que acompanyen estones i farceixen moments, si cal.

Josep Castanyé, rector de Cantonigrós, Rupit, Pruit, Falgars, i capellà custodi del Santuari de Cabrera, introdueix el recull de ***Pregàries*** amb aquests mots:

Seu una estona i reposa! Assaboreix el silenci que es respira en aquest espai sagrat. No pensis massa, tanca la boca i obre el teu cor... i deixa'l que et parli. Escolta'l i et dirà qui ets, d'on vens, què vols, què et preocupa, què t'agrada, què no voldries mai... Et parlarà dels que t'han acompanyat fins aquí dalt, dels que has deixat a casa, d'aquells amb qui demà et trobaràs a la feina... Seu una estona i reposa.

Unes paraules precises, tendres i esponjades, que em faig meves!

Osona brinda molts indrets on asseure's i reposar, on contemplar l'escena detallada d'un paisatge, on mesurar el so del vent, on percebre petits sorolls naturals; el lent moviment d'unes fulles, el trepig agosarat d'un gos, l'aleteig d'unes aus disposades al vol...

A Cabrera, com en molts dels nostres santuaris, quasi sempre elevats: Munts, El Far, Damunt, La Gleva, L'Ajuda, Puig l'Agulla,... hi ha la possibilitat d'experimentar el silenci, el repòs i la pau. Es fa necessari molts cops prendre l'alè beneficiós que ens permet donar color a la vida. Ens cal, potser en el temps de tardor s'hi escau, de perdre'ns en ple bosc; o d'arrecerar-nos davant d'un santuari i tonificar l'existència amb el silenci.

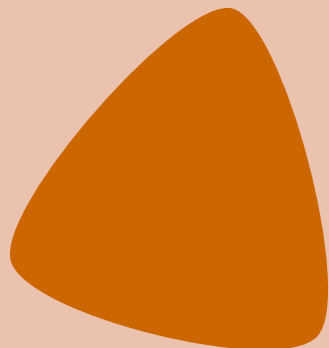
Aquesta presència escaient de santuaris a la nostra terra, a més d'una referència mariana, té la gràcia d'una nota rítmica que es va repetint al llarg de la nostra geografia, i arreu es percep aquest alè espiritual que ens parla de temps passats i ens encoratja a guardar-ne la memòria per renovar-la adequadament als nostres dies.

És un privilegi, una possibilitat reconfortant, gaudir la pau d'aquests indrets.

PERE OLIVA

Prevere del bisbat de Vic

Vicari Episcopal

El Bon Pastor
Revista per a preveres

